

## Introducció a les Ciències de la Salut

2015/2016

Codi: 102952

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2502442 Medicina	FB	1	1

### Professor de contacte

Nom: Jorge Molero Mesa

Correu electrònic: Jorge.Molero@uab.cat

### Utilització de llengües

Llengua vehicular majoritària: espanyol (spa)

### Equip docent

José Sánchez Aldeguer

José Manuel Gutiérrez García

Alfons Zarzoso Orellana

Clara Florensa Rodríguez

Eva de Cardona Recasens

Ignasi Meda Calvet

### Prerequisits

Cap

### Objectius

L'objectiu fonamental de l'assignatura és introduir l'estudiant de primer curs al coneixement i a l'ús de les eines bàsiques del saber i de la pràctica mèdica, per tal de facilitar-li l'aprenentatge posterior i la socialització en l'àmbit professional. Es tracta, doncs, d'una assignatura propedèutica que ajuda l'alumnat a adquirir competències i habilitats que li seran útils en la consecució dels resultats d'aprenentatge específics de la resta d'assignatures de la titulació de medicina.

En el primer bloc temàtic l'estudiant ha de conèixer l'estructura bàsica del vocabulari mèdic actual i els problemes de la comunicació oral i escrita en el camp de les ciències mèdiques i ha d'adquirir la capacitat de comprendre la dinàmica de la informació en medicina, els tipus de documents més importants i la manera de recuperar selectivament una informació determinada. Aquest bloc es complementa amb dues sessions pràctiques on l'alumnat ha de completar les destreses i les habilitats incloses en aquest apartat.

En els blocs següents els alumnes examinaran diversos problemes bàsics de les ciències de la salut des d'una perspectiva històrica. En aquest sentit i davant la dispersió de continguts especialitzats que l'alumnat trobarà durant la seva carrera, aquesta part de l'assignatura ofereix una visió integrada de la medicina en la qual es considera l'ésser humà com a entitat multidimensional on la interrelació de factors de tota mena (biològics, psicològics, socials) condicionen i modifiquen tant els estats de salut i de malaltia com les seves manifestacions. Aquests factors s'estudiaran històricament i des de perspectives diferents (classe social, gènere, raça), per tal de determinar-ne la influència en els estats de salut i de malaltia de les poblacions a través de la història.

Tant en les classes teòriques com en les pràctiques i els seminaris, l'alumne haurà de dur a terme un conjunt d'activitats que el familiaritzaran amb l'ús de les diverses eines conceptuals, metodològiques i instrumentals necessàries per desenvolupar una visió autònoma, i alhora crítica i rigorosa, del paper de la medicina en el sistema d'assistència sanitària i social.

Per les seves característiques, aquesta assignatura es programa el primer semestre de primer curs i els seus objectius i continguts es complementen amb els de les assignatures "Pràctica Clínica Assistencial I" (PCA I) i "Autoaprenentatge Integrat en Medicina I (AIM I)" i, especialment, amb el "Taller d'Introducció a la Recerca" (TIR).

## Competències

- Comunicar-se de manera clara, tant oral com escrita, amb altres professionals i amb els mitjans de comunicació.
- Demostrar, en l'activitat professional, un punt de vista crític, creatiu i orientat a la recerca.
- Demostrar que comprèn la importància i les limitacions del pensament científic en l'estudi, la prevenció i el maneig de les malalties
- Demostrar que coneix els fonaments històrics de la salut, la malaltia i la professió mèdica
- Demostrar que coneix les organitzacions nacionals i internacionals de salut i els entorns i condicionants dels diferents sistemes de salut
- Demostrar un nivell bàsic d'habilitats de recerca.
- Formular hipòtesis i recollir i valorar de manera crítica la informació per a la resolució de problemes seguint el mètode científic.
- Mantenir i actualitzar la seva competència professional, prestant una importància especial a l'aprenentatge autònom de nous coneixements i tècniques i a la motivació per la qualitat.
- Organitzar i planificar adequadament la càrrega de treball i el temps en les activitats professionals
- Reconèixer els elements essencials de la professió mèdica com a resultat d'un procés evolutiu, científic i sociocultural, incloent els principis ètics, les responsabilitats legals i l'exercici professional centrat en el pacient
- Utilitzar les tecnologies de la informació i la comunicació en l'activitat professional.
- Valorar críticament i utilitzar les fonts d'informació clínica i biomèdica per obtenir, organitzar, interpretar i comunicar la informació científica i sanitària

## Resultats d'aprenentatge

1. Comunicar-se de manera clara, tant oral com escrita, amb altres professionals i amb els mitjans de comunicació.
2. Definir els factors determinants de la transició sanitària al món contemporani
3. Demostrar, en l'activitat professional, un punt de vista crític, creatiu i orientat a la recerca.
4. Demostrar un nivell bàsic d'habilitats de recerca.
5. Demostrar una visió diacrònica de les institucions assistencials i les estratègies sanitàries desenvolupades
6. Descriure els condicionants històrics del procés de globalització dels problemes sanitaris i les estratègies internacionals en matèria de salut.
7. Descriure els fonaments històrics de les professions sanitàries en la perspectiva del pluralisme mèdic.
8. Descriure la dinàmica de la informació en les ciències de la salut a través dels sistemes de recuperació de la informació.
9. Detallar els condicionants històrics en la configuració dels diversos sistemes nacionals de salut.
10. Entendre la ciència mèdica com un coneixement en construcció, sotmès a canvis constants, que planteja nous reptes i noves oportunitats
11. Explicar el paper del professional de la sanitat com un agent social de canvi, crític i solidari, en favor de la salut de la comunitat.
12. Explicar els principis de la telemedicina.
13. Formular hipòtesis i recollir i valorar de manera crítica la informació per a la resolució de problemes seguint el mètode científic.
14. Identificar els canvis i permanències en les formes i els continguts del procés de medicalització

15. Identificar els orígens i la institucionalització de l'activitat científica, així com les bases epistemològiques del pensament científic en ciències de la salut
16. Identificar els processos de professionalització en el camp de les ciències de la salut i la seva tendència a l'especialització
17. Identificar la diversitat de sistemes mèdics, incloses les medicines alternatives, i identificar-ne els fonaments
18. Mantenir i actualitzar la seva competència professional, prestant una importància especial a l'aprenentatge autònom de nous coneixements i tècniques i a la motivació per la qualitat.
19. Organitzar i planificar adequadament la càrrega de treball i el temps en les activitats professionals.
20. Reconèixer els estats de salut i malaltia com a construccions socialment determinades que canvien segons les cultures i el curs del temps
21. Reconèixer i distingir les diferents tradicions mèdiques que configuren el panorama sanitari actual
22. Reconèixer l'abast i les limitacions del pensament científic en les ciències de la salut
23. Utilitzar correctament les bases de dades i les obres de referència bibliogràfica, enciclopèdica i lexicogràfica en ciències de la salut.
24. Utilitzar les tecnologies de la informació i la comunicació en l'activitat professional.
25. Valorar les conseqüències sobre el pacient de la diversitat de pràctiques i professions sanitàries.

## Continguts

Orígens, transmissió i evolució del llenguatge mèdic. Els sistemes d'informació en les ciències de la salut. Bases històriques del mètode científic en l'àmbit de la salut. Els orígens de la malaltia. Els sistemes mèdics. Història dels sabers mèdics i de les pràctiques assistencials. Conceptes de salut i malaltia. La història social de les malalties. Els models d'assistència mèdica. De la higiene individual a la medicina social. L'aparició de l'hospital modern i de l'atenció primària de salut. L'ensenyament de les ciències de la salut. Les professions sanitàries.

## Blocs distributius

- A. LENGUATGE, DOCUMENTACIÓ I MÈTODE EN MEDICINA
- B. MALALTIA, CULTURA I POBLACIÓ
- C. EL CONEIXEMENT MÈDIC I LA SEVA APLICACIÓ A OCCIDENT
- D. LA MALALTIA I EL PROCÉS DE MEDICALITZACIÓ
- E. ANÀLISI DELS TERMES MÈDICS
- F. L'ACCÉS ALS DOCUMENTS MÈDICS
- G. CULTURA MATERIAL DE LA MEDICINA
- H. HISTÒRIA, MALALTIA I SOCIETAT

## Metodologia

### ACTIVITATS D'APRENTATGE

**Subtotal: Tutories no programades, 8 hores**

Tipus d'activitat	Activitat	Data i Títol	Recursos materials	Resultats d'aprenen
Dirigida	Classe magistral	Dia 1: El llenguatge mèdic i l'estructura dels termes		CE52.21.1. Definir k

TEORIA (TE)	(60 min)	mèdics	Aules M5-002, M5-003 i M5-007 Power point	CE52.21.2. Analitza CE52.21.3. Deduir e
Classe magistral	(60 min)	Dia 2: Els neologismes i els obstacles a la comunicació en medicina	Aules M5-002, M5-003 i M5-007 Power point	CE52.21.4. Descriure de la salut CE52.21.5. Construir CE52.21.6. Reconèixer en medicina
Classe magistral	(60 min)	Dia 3: La informació en les ciències mèdiques	Aules M5-002, M5-003 i M5-007 Power point	CE52.21.7. Analitza ciències de la salut CE52.21.8. Definir e camps d'aplicació
Classe magistral	(60 min)	Dia4:Els documents mèdics: estructura, funció i ubicació	Aules M5-002, M5-003 i M5-007 Power point	CE52.20.1. Distingir estructura CE52.20.2. Identificar professionals de les
Classe magistral	(60 min)	Dia 5: Els sistemes de recuperació de la informació bibliogràfica	Aules M5-002, M5-003 i M5-007 Power point	CE52.20. Utilitzar cc bibliogràfica, encicla CE52.21. Descriure través dels sistemes
Classe magistral	(60 min)	Dia 6: La història clínica	Aules M5-002, M5-003 i M5-007 Power point	CE52.21.9 Reconèixer CE52.21.10 Distingir CE52.21.11. Identificar clínics dels pacients
Classe magistral	(60 min)	Dia7: El cicle de la investigació en les ciències mèdiques	Aules M5-002, M5-003 i M5-007 Power point	CE33.9. Identificar e així com les bases e salut CE52.21.12 Analitzar CE52.21.13 Definir l
Classe magistral	(60 min)	Dia8:Observació i experimentació en medicina	Aules M5-002, M5-003 i M5-007	CE33.8.1. Comprendre la investigació científica

		Power point	CE52.21.14. Definir
			CE52.20.3. Reconèixer ciències de la salut
Classe magistral (60 min)	Dia 9: Estratègies per a l'obtenció de les dades	Aules M5-002, M5-003 i M5-007  Power point	CT7.1. Plantejar un temamèdic  CT7.2 Enumerar els  CE52.20.4. Confec
Classe magistral (60 min)	Dia 10: L'acte mèdic i el raonament clínic: la hipòtesi diagnòstica i el judici pronòstic	Aules M5-002, M5-003 i M5-007  Power point	CE33.10. Reconèixer ciències de la salut  CE52.21.15. Anàlisis (diagnòstic, pronòstic)  CE33.8. Entendre la sotmès a canvis cor
Classe magistral (60 min)	Dia 11: La malaltia com a fenomen històric, biològic, social i cultural	Aules M5-002, M5-003 i M5-007  Power point	CE30.1. Reconèixer socialment determinats  CE30.1.1. Apreciar i socioculturals existents  CE30.1.2. Reconèixer de les poblacions
Classe magistral (60 min)	Dia 12: Els primers vestigis de la malaltia. Paleopatologia	Aules M5-002, M5-003 i M5-007  Power point	CE30.2.1. Reconèixer humans des de la re  CE30.2.2. Definir el  CE30.2.3. Enumerar paleopatologia.
Classe magistral (60 min)	Dia 13: La demografia històrica i l'estructura de les poblacions	Aules M5-002, M5-003 i M5-007  Power point	CE30.6. Definir els f contemporanis  CE30.4.1 Enumerar famílies  CE30.4.2 Descriure població
Classe magistral (60 min)	Dia 14: Malaltia, població i societat. L'epidemiologia històrica	Aules M5-002, M5-003 i M5-007  Power point	CE30.4.3. Definir el  CE30.4.4. Enumerar l'epidemiologia histò

			CE30.4.5. Considerar les tendències predominants
Classe magistral (60 min)	Dia 15: La societat davant la malaltia. Els sistemes mèdics	Aules M5-002, M5-003 i M5-007  Power point	CE1.1. Descriure els sistemes de salut des de la perspectiva del pla global.  CE1.2. Valorar les contribucions de les professions sanitàries.  CE33.11. Identificar les tendències incloses, i identificar les tendències emergents.
Classe magistral (60 min)	Dia 16: La malaltia a les cultures arcaiques	Aules M5-002, M5-003 i M5-007  Power point	CE33.11.1 Enumerar les tendències empírico-creencials.  CE33.11.2 . Explicar les tendències de les cultures arcaiques.  CE33.11.3 . Citar les tendències de les cultures arcaiques.
Classe magistral (60 min)	Dia 17: La malaltia a les cultures clàssiques	Aules M5-002, M5-003 i M5-007  Power point	<spanstyle="font-family: serif">CE33.11.4 Explicar les tendències principals que explicaven la malaltia a les cultures clàssiques.  CE33.11.5 Definir el concepte de medicina tradicional xinesa.
Classe magistral (60 min)	Dia 18: Difusió i vigència de la medicina clàssica grega	Aules M5-002, M5-003 i M5-007  Power point	CE30.2.5. Enunciar les tendències principals de la medicina clàssica grega.  CE30.2.6. Definir els conceptes de medicina clàssica grega.  CE30.2.7 Explicar les tendències principals de la medicina clàssica grega.
Classe magistral (60 min)	Dia 19: La patologia galenicotradicional	Aules M5-002, M5-003 i M5-007  Power point	CE30.2.8. Determinar les tendències principals de la patologia galenicotradicional.  CE30.2.9 Exposar les tendències principals de la patologia galenicotradicional en l'obra de Galen.  CE30.2.10 Valorar la importància de la patologia galenicotradicional.
Classe magistral (60 min)	Dia 20: Els orígens de la patologia científica moderna	Aules M5-002, M5-003 i M5-007  Power point	CE30.6.1. Enumerar les tendències principals de la patologia científica moderna.  CE30.6.2 Relacionar les tendències principals de la patologia científica moderna en patologia.  CE30.6.3. Explicar el paper de la patologia científica moderna.

Classe magistral (60 min)	Dia 21: La patologia moderna dels segles XVII i XVIII	Aules M5-002, M5-003 i M5-007  Power point	CE33.11.6. Reconèixer el panorama sanitari  CE30.2.11. Analitzar el panorama sanitari  CE30.2.12. Justificar les mesures de salut pública
Classe magistral (60 min)	Dia 22: La medicina experimental	Aules M5-002, M5-003 i M5-007  Power point	CE30.2. Reconèixer el panorama sanitari  CE30.2.15. Avaluar la salut pública  CE30.2.16. Identificar els agents de transmissió
Classe magistral (60 min)	Dia 23: La configuració històrica de l'hospital	Aules M5-002, M5-003 i M5-007  Power point	CE30.4. Adquirir una estratègia sanitària  CE30.4.9. Reconèixer les mesures de salut pública  CE30.4.10. Explicar el desenvolupament de l'hospital
Classe magistral (60 min)	Dia 24: L'ensenyament de medicina	Aules M5-002, M5-003 i M5-007  Powerpoint	CE30.4.11 Descriure el desenvolupament de la medicina  CE30.4.12 Identificar els agents de transmissió  CE30.4.13. Analitzar el desenvolupament de la medicina
Classe magistral (60 min)	Dia 25: La figura del metge	Aules M5-002, M5-003 i M5-007  Power point	CE1.3. Explicar el paper del metge  CE1.3.1. Diferenciar les professions sanitàries  CE30.3.1 Identificar els agents de transmissió
Classe magistral (60 min)	Dia 26: De la higiene individual a la higiene pública	Aules M5-002, M5-003 i M5-007  Power point	CE33.11.7. Enumerar les mesures de salut pública  CE11.1.1. Analitzar les mesures de salut pública  CE11.1.2 Comprendre el desenvolupament de la higiene pública
Classe magistral	Dia 27: La pesta i la teoria miasmàtica	Aules M5-002, M5-003 i M5-007	CE11.1.3. Analitzar el desenvolupament de la medicina

**ACTIVITATS AUTÒNOMES**

Lectura comprensiva	<spanstyle="font-family: arial,helvetica,sans-serif;">(60 min) CT10. Adquirir informació adequada per a la consecució dels resultats d'aprenentatge proposats		Power point	CE11.1.4 Identificar epidèmies de pesta CE11.1.5. Explicar e
<b>Subtotal lectura comprensiva: 50 hores</b> (60 min)	Classe magistral	Dia 28: El còlera i la revolució industrial	Aules M5-002, M5-003 i M5-007	CE11.1.6. Relacions industrial amb els pa
preparació dels temes			Power point CE52.20.6. Recuperar la informació aplicant criteris de pertinència i exhaustivitat CT10. Utilitzar les tecnologies de la informació i la comunicació en l'activitat professional	CE11.1.7. Conèixer desaparició de les e CE11.1.8. Estudiar l desenvolupament d
<b>Subtotal Preparació dels temes: 12 hores</b> (60 min)	Classe magistral	Dia 29: Positivisme i sanitarisme en la prevenció de la malaltia	Aules M5-002, M5-003 i M5-007	CE30.4.14 Identificació medi ambient CE30.4.15 Analitzar col·lectives
Resolució de problemes i presentació de treballs			CT6. Formular hipòtesis i recollir i valorar de forma crítica la informació per a la resolució de problemes seguint el mètode científic. CT10. Utilitzar les tecnologies de la informació i la comunicació en l'activitat professional	CE30.4.16. Caracterització de laboratoris científics.
<b>Subtotal Resolució de problemes i presentació de treballs: 20 hores</b>	Classe magistral (60 min)	Dia 30: La tuberculosi i la qüestió social	Aules M5-002, M5-003 i M5-007	CE30.5. Identificar e del procés de medic

**LLIURAMENTS**

DATA/ES	LLIURAMENT	LLOC	MATERIAL	RESULTATS D'APRENTATGE
Dia 44	Classe magistral (60min) Còpia dels treballs realitzats als seminaris	Dia 31: L'eugenèsia: acords i divergències sobre el "bon néixer" i el bon viure Secretaria Unitat d'Història de la Medicina	Aules M5-002, M5-003 i M5-007 Power point	CE33.8.1 Analitzar l de raça CE33.8.2. Integrar la informació en el format estandaritzat al resultat de la activitat realitzada en els seminaris CE33.8.3. Relacions socials

**Activitats formatives**

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
PRÀCTIQUES DE LABORATORI (PLAB)	6	0,24	1, 8, 18, 23, 24 CE30.1.11. Analitza
SEMINARIS ESPECIALITZATS (SESP) en problemes (ABP))	11,5	0,46	1, 2, 3, 4, 5, 10, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 20, 21, 22, 24 CE33.10.1. Compre de relacions de gènere
TEORIA (TE)	35	1,4	2, 5, 6, 8, 9, 10, 14, 15, 16, 17, 20, 21, 22, 23 CE11.1.10. Reconèix internacional



<b>Tipus: Supervisades</b>		Power point	CE33.10.2. Entend
Tutories no programades	8	0,32	2, 5, 6, 9, 10, 14, 15, 16, 17, 20, 21, 22
<b>Tipus: Autònomes</b>			
Lectura comprensiva (60 min)	30	2	CE1.3.1 Situar histò de l'assistència mèdica
Preparació dels temes	12	0,48	CE11.2. Detallar els sistemes nacionals
Resolució de problemes, realització de treballs	20	0,8	CE11.2.1. Conèixer l'assistència mèdica

## Avaluació

L'avaluació de la part teòrica de l'assignatura equival a 6 punts (sobre 10) de la nota global de l'assignatura i s'efectuarà mitjançant un examen de 35 preguntes d'elecció múltiple que inclourà matèria corresponent als blocs temàtics A, B, C i D. L'estudiant ha d'obtenir almenys 3 punts per superar aquest apartat.

L'avaluació de la part pràctica (blocs E i F) equival a 2 punts (sobre 10) de la nota global de l'assignatura. S'efectuarà mitjançant un examen de 15 preguntes d'elecció múltiple corresponents a les pràctiques 1 i 2. L'estudiant ha d'obtenir almenys un punt per superar aquest apartat.

L'avaluació dels seminaris (blocs G i H) equival a 2 punts (sobre 10) de la nota global de l'assignatura. S'efectuarà mitjançant la participació al seminari (ABP) i la realització i presentació de treballs. L'estudiant ha d'obtenir almenys un punt per superar aquest apartat.

La puntuació final serà la suma dels punts obtinguts.

Per tal que l'avaluació sigui efectiva, l'estudiant ha de superar cadascuna de les diferents proves per separat.

Els estudiants que no hagin superat l'assignatura per mitjà de l'avaluació continuada es podran presentar a una prova final de síntesi.

Els estudiants que no realitzin les proves d'avaluació tant teòrica com pràctica seran considerats com "No avaluats" exhauint els drets a la matrícula de l'assignatura.

**Activitats d'avaluació**

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Actuació de la participació en els seminaris, preparació i exposició dels treballs presentats (SESP)	20	3,5	0,14	1, 2, 3, 4, 5, 6, 9, 10, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 24
Prova objectiva de resposta múltiple dels coneixements adquirits	60	2	0,08	2, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 20, 21, 22, 23, 25
Prova objectiva d'habilitat en el maneig de catàlegs, obres de referència i anàlisi de termes mèdics	20	2	0,08	1, 8, 23, 24

## Bibliografia

### Bibliografia específica

López Piñero JM. La medicina en la historia. Madrid: La Esfera de los Libros, 2002.

López Piñero JM, Terrada Ferrandis ML. (120 min) Introducció a la medicina. Cultura material de la Medicina Barcelona: Crítica; 2000. Material mèdic antic

Barona JL. Introducció a la medicina. València: Universitat de València; 1992.

---

### Bibliografia de consulta

Seminari

Dia 40:

Seminari M6-128

Bernabeu Mestre J. El llenguatge de les ciències de la salut. Introducció a la formació de termes mèdics. (120 min) València: Conselleria de Sanitat i Consum de la Generalitat Valenciana / Universitat d'Alacant; 1995. Cultura material de la Medicina

Cueva Martín A de la, Alexandre Benavent R, Rodríguez i Gairín J M. Fonts d'informació en ciències de la salut. València: Universitat de València; 2001.

Seminari

Dia 41:

Aula amb sistema de

CE30. Demostrar q

López Piñero JM, Terrada Ferrandis ML. Introducció a la terminologia mèdica. 2ª ed. Barcelona: Masson; 2005. (120 min) Història, malaltia i societat projecció mèdi

---

Medicina Clínica. Manual de estilo. Publicaciones biomédicas. Barcelona: Doyma; 1993

Seminari

Dia 42:

Aula amb sistema de

projecció audiovisual

Navarro Acebes X. Curs pràctic de terminologia mèdica. Bellaterra: Servei de Publicacions de la Universitat Autònoma de Barcelona; 2000. (90 min) Història, malaltia i societat

### Recursos d'Internet

ICJME. Uniform Requirements for Manuscripts Submitted to Biomedical Journals. (120 min) Història, malaltia i societat projecció audiovisual  
<http://www.icmje.org/recommendations>

Diccionari Enciclopèdic de Medicina - <http://www.grec.net/home/cel/mdicc.htm>

Diccionario médico-biológico, histórico y etimológico - <http://www.dicciomed.es>

---

Subtotal: Seminaris. Aprenentatge basat en problemes (ABP) amb activitat dirigida, 11,5 hores

---

Tutories no programades

8 hores

---